

1: Julkaisun nimi**TUTKIELMA OIKEASTA TAVASTA SOITTAAN KLAVEERIA****Sibelius-Akatemian julkaisuja 9****Kommentoitu suomenkielinen kokonaiseditio teoksesta****Carl Philipp Emanuel Bach***Versuch über die wahre Art das Clavier zu spielen***I: 1753, Berlin / II: 1762, Berlin**

Editio, joka on omistettu Sibelius-Akatemian oppilaille, ilmestyi vuonna 1995 huhtikuussa, ja sen on käytettävissä olleiden alkuperäislähteiden pohjalla toimittanut Paavo Soinne. Internetissä teos avattiin 26.05.2017.

2: Julkaisun nuottiesimerkit

- **C.Ph.E.Bachin tekstiin liittyvät 487 nuottiesimerkkiä ovat omilla paikoillaan tietokoneella työstettyinä normaalinotaatioina, jotka on alkuperäispainosten pohjalla piirtänyt Yrjö Hjelt.**

- ***Kuparipainatteina* ilmestyneet erillisjulkaisut on lisäksi liitetty mukaan *näköispainoksina*. Näitä ovat ennen muuta I osan esimerkit ja opetussävellykset: *Exempel / nebst achtzehn Probe-Stücken / in Sechs Sonaten / zu Carl Philipp Emanuel Bachs / Versuche / über die wahre Art das Clavier zu spielen / auf XXVI Kupfer-Tafeln* (1753) sekä *VI Sonatinen nuove* (1787).**

3: Kääntäjästä

Paavo Soinne, urkuri, musiikin tutkija, fil.lis., Sibelius-Akatemian musiikin historian ja teorian lehtori, myöhemmin kirkkomusiikin professori. Kohdealueita: Bach-tutkimus ja historiallinen satsioppi (Wienissä vuosina 1966-67 tutkimuskohteena saksankielinen kenraalibassokirjallisuus). Kosketinsoittamista etualalla urut ja (1956 -> klavikordi). Julkaissut em. aihepiireihin liittyviä artikkeleita, kongressiesitelmiä etc.

4: Painovirheluettelo

Aikavälillä 1995-2016 Carl Philipp Emanuel Bachin *Versuchin* suomenkielisen kokonaisedition tekstistä ovat löytyneet seuraavat painovirheet tai oikaisua /tarkennusta vaativat kohdat. (Päivitetty toukokuussa 2016 / Paavo Soinne)

A: TEOKSEN I OSA [julkaisun sivut 9-182]

- **Sivu 20, alaviite 25, toinen rivi**, sulkeissa annettu pykälännumero on **§29** (pro: 21)
- **Sivu 27, §11:**
Adjektiivit *korkea* ja *matala* vaihtuneet, jolloin tekstin mieli muuttuu *Soittaja istuu sopivalla korkeudella silloin, kun kyynärvarsi on koskettimiston suuntaan hieman alaviistoon riippuvassa asennossa.*
- **Sivu 85, alaviite nro 29, viimeinen rivi**, teoksen II osaa tarkoittavan roomalaisen numeron tulee olla: **XXV** (pro: XXXV)

B: TL 1787: TÄYDENNYKSET JA LISÄYKSET

jotka C.Ph.E.Bach teki teoksen I osan kolmanteen painokseen [Leipzig, 1787] Suomenkielisen kokonaislaitoksen sivut 224-242.

- **Sivu 225, TL 1787 nro 3, Johdanto, § 12**, 1.tekstirivi, kielellinen tarkennus: *Klavikordin kielityksen tulee olla vahva.* [pro: Klavikordin kielten tulee olla vahvat.]
- **Sama kohta ja pykälä**, 2. tekstirivi, kielellinen tarkennus: *Kosketinpainuma ei saa olla liian matala* [pro: Koskettimien painauma ...]
- **Sivu 227, TL 1787 nro 9**, 1. tekstirivi, hakasulkeissa tarpeellinen selventävä lisäsana: *Sellaiset [muuttuvat] etusävelet,...*

C: TEOKSEN II OSA [julkaisun sivut 228 – 548]

- **Sivu 288, kuva 58**, alempi nuottirivi, toisen kb-signatuurin (4+/2) numerosta **2** puuttuu poikkiiviiva.
- **Sivu 327, kuva 124**, ylempi nuottirivi, toinen kirjaimella (a) merkityistä kohdista, kolmas signatuuri [8/6/4+/3]: alimman numeron tulee olla **2** [pro:3]
- **Sivu 330, kuva 128, esimerkki b:** basson ensimmäisen nuotin tulee olla **A** [pro: G].

Sivu 334, esimerkki 134, toisen nuottirivin 3. esimerkistä puuttuu kirjain ©.

Sivu 338, esimerkki 139, toisen nuottirivin ensimmäisestä esimerkistä puuttuu kirjain (a)

- **Sivu 340, kuva 142**, toisen nuottirivin ensimmäisestä esimerkistä puuttuu kirjain (a).

Sivu 361, kuva 168, toisen nuottirivin jälkimmäisen, kirjaimella (k) merkityn esimerkin puolivälistä puuttuu tahtiviiva, joka on lisättävä. (Se puuttuu jo *originaalista*.)

- **Sivu 372**, tekstin toiseksi viimeiseltä riviltä puuttuu sana *ilman*. Kyseisen rivin tulisi kuulua: "... mahdollisuus selvitä tehtävästä virheittä tai *ilman* viidennen äänen avuksiottoa ..." [originaalissa: *ohne Fehler und ohne ...*]
- **Sivu 377, §3** / Viimeisen tekstirivin sointusignatuuri on täsmällisesti kohdennettuna:

7	
6	5
4	3
- **Sivu 377, §5** / Tekstin kolmanen rivin tulee kuulua: "Purettaessa *seksti* [pro: *septim*] etenee asteittain alaspäin kvinttiin."
- **Sivu 387**, toinen tekstirivi ylhäältä lukien, lopussa annetun sointusignatuurin tulee kuulua:

7	6
4	
- **Sivu 404, §6**, toisen rivin sulkeissa oleva osa kuuluu: (kuva 212 [pro: 208], kohta a).
- **Sivu 449, viimeinen nuottirivi**, keskimäinen esimerkki (**ff 2**): ylä-äänien neljäsosien ylle on lisättävä katkoviivalla analogiakaari.
- **Sivu 459, neljäs nuottirivi**, jälkimmäinen osa, jossa harmoniat ovat realisoituina: tahtien yläpuolelle merkittyjen taukojen tulee olla *kahdeksas-osataukoja* [pro: neljäsosataukoja]
- **Sivu 467, §3, kuva 251**, 2.tahti: basson toinen signatuurinumero 5 kuuluu kolmannen kahdeksasosan kohdalle.
- **Sivu 513, kolmas nuottirivi**, viimeinen esimerkki: harmoniasta puuttuu **tenorin c** [puolinuotti].
- **Sivu 516, kuva 283**, viimeinen esimerkki: jälkimmäisen a-kohdan ja seuraavan b-kohdan (*Adagio*) yltä puuttuvat yhteenkuuluvuuskaaret.
- **Sivu 548**, alaviite nro 6, oikeinkirjoitus: **temperirt** [pro: temperiert]
- **Sivuilla 565-566** kuvat ovat vaihtuneet. Teksti jälkimmäisen alla [s.566] on oikea. Edellisen (s.565) tekstin käännös on sivulla 567

D: EDITOIJAN KOMMENTAARIT (Sivut 572-618)

Sivu 574, EK 12, 7:nnen tekstirivin lopussa painovirhe: **Passaggie** ks. **EK 18** (pro: 23].

Sivu 610, EK 177: 1. nuottiesimerkistä (*Presto*) puuttuu **allabreve**-merkintä.

Sivu 612, EK 188: nuottiesimerkin alusta puuttuu tempotila **Allegro**.

Carl Philipp Emanuel Bachin (1714-1788) *Versuch über die wahre Art das Clavier zu spielen* on 1700-luvun musiikin merkittävimpiä kirjallisia tietolähteitä. Vuosituhannen vaihteessa, kun saksan kieli oli yhä selvemmin väistymässä englannin tieltä, Sibelius-Akatemia tarjosi kyseiseen valistuksen vuosisadan dokumenttiin suomenkielisen kokonaisuoppaan, joka auttaa lähestymään teoksen alkutekstiä ja ymmärtämään sen ajattelua. Lopputuloksen arvoa lisäsi oleellisesti kuparikaiverruksina (ts. ennen vuotta 1756) ilmestyneiden nuottilähteiden faksimilointi. Laajentunut historiallinen lähdepohja vahvasti tehtävän tutkimuksellista luonnetta, ja satsihistorialliseen peruskäsitteeseen sulautui alusta asti kielen tarkkailu. Saksan kirjakielen muuttamisessa aikaväli 1700-1775 vaatii jatkuvaa lingvistista valppautta. Avainasemassa ovat satsiteknisen ajattelun kehitys ja sen käsitteiden ja terminologian muutokset. Käännöksen työstämisen myötä viiteaparaatista erkani kommentaariosuus. Kun tyyliään persoonallinen ja asiasisällöltään rikas originaali käännetään kokonaan, syntyy laajempi kielellinen resonanssipinta, joka kiinteyttää suhdetta lähdeteokseen. Se tarkentuu, ja käännöstyön tutkimuksellinen konteksti laajenee. C.Ph.E.Bachin tapauksessa kielen kuvaa rikastuttivat kohdedokumentin ohella hänen muut kirjallisina säilyneet tekstinsä, joista Ernst Suchallan aineisto oli laajin ja monipuolisin. (*C.Ph.E.Bach - Briefe und Dokumente I-II*, 1994) Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto (SKTL) myönsi vuonna 1996 C.Ph.E.Bachin *Versuchin* käännökselle J.A.Hollon palkinnon.